

Het lot en het lijden van Amfortas

Fragment uit het libretto Parsifal van Richard Wagner

Eerste akte, scene waarin Titurel zijn zoon Amfortas verzoekt om de Heilige Graal te onthullen, maar Amfortas wederom bekennen moet dat hem dat te zwaar valt, hij daar niet (meer) toe in staat is, vanwege verontreiniging van zijn ziel, waarvan hij niet genezen kan; dit tengevolge van een open wond, getroffen door de speer van Klingsor, waaraan voorafging zijn bezwijken voor de verleidingskunsten van Kundry. Voor de hoeder van de graal, Amfortas, is het aanschouwen en behoeden van de graalkelk, welke het beste en zuiverste van de mens vraagt, een martelgang geworden. Er is er maar één die hem daarvan kan verlossen en dat is Parsifal, de reine dwaas, die pas gaandeweg *door medelijden wetend* zal worden en dan pas zijn helpende en zegende hand kan uitstrekken om de ziel van Amfortas te verlossen en daarmee zelf de nieuwe graalkoning te worden ten bate van de gehele leefgemeenschap van de graal, Klingsor verslaand en Kundry weerstaand en haar net als Amfortas eveneens helpend in een toch verdergaande ontwikkelingsweg hun toebemeten en geëigend.

Fragment - Eerste akte

(Nadat allen hun plaats hebben ingenomen en een algehele roerloosheid is ingetreden, hoort men vanuit het diepste van het achtertoneel, uit een gewelfde nis achter het rustbed van Amfortas, de stem van de oude Titurel; zij lijkt uit het graf te komen.)

TITUREL

Mijn zoon, Amfortas, houd jij de dienst?

(Lang stilzwijgen.)

Zal ik de Graal nog zien vandaag en leven

(Lang stilzwijgen.)

Moet ik dan sterven, zonder bijstand van de Redder?

AMFORTAS

(in een vlaag van smartelijke wanhoop zich half oprichtend:)

O, wee, mijn lijden! -
Mijn vader, o, nog eenmaal houdt u de dienst!
Leef, leef en laat mij sterven!

TITUREL

Des Heren gunst laat mij mijn leven in het graf,
maar te zwak ben ik om hem te dienen.
Houd jij de dienst en boet je schuld! - Onthul de Graal!

AMFORTAS

(zich oprichtend naar de knapen:)

Nee! Laat hem toegedekt - Oh! -
Dat niemand, niemand toch bevroedt
hoe mij de aanblik kwelt die elk verrukt! -
Wat is de wond, haar wilde pijnen, bij 't leed, het helse zeer,
tot deze dienst - gedoemd te zijn! - Rampspoedig erfdeel dat mij bindt,
mij, enig zondaar onder allen, om 't allerheiligste te hoeden
en over reinen zegen af te smeken!
O, straf, o, weergaloze straf van hém, genadevol, maar - ach! - gekrenkt! -
Naar hem, naar zijn gewijde groet moet ik hartstochtelijk verlangen;
tot in mijn diepste ziel boetvaardig
moet ik de weg naar hém gaan. -
Het uur is bijna daar:
een lichtstraal schampt het heilig werk; het hulsel valt.
(Voor zich uitstarend:)
De goddelijke inhoud van het wijvat gloeit hevig stralend op;
Door pijn doorboord van 't zaligste genot,
voel ik hoe in mijn hart uitvloeit de bron van 't heiligst bloed.
Mijn eigen zondig bloed, in golven, in zinneloze vlucht,
slaat in mijzelf terug,
stort zich met wilde schaamte uit,
de wereld in die zonde zoekt;

weer breekt het door de poort
waaruit het nu te voorschijn stroomt,
hier, door de wond, gelijkend op de zijne, en door dezelfde speer gemaakt
die, hem, Verlosser zijn wond sloeg, waaruit met tranenbloed
hij om der mensen schande weende, in heilig vuur van medelijden -
en waaruit nu, in dit geheiligd oord, aan mij,
die godsgetuigen in bewaring heeft
en hoeder van de balsem der Verlossing is,
het hete zondenbloed ontwelt
altoos weer uit de bron van een verlangen
dat boetedoening nimmer stillen kan!
Erbarmen Erbarmen!
O, AI-Erbarmer! Heb erbarmen!
Neem mij mijn erfdeel af
en sluit de wonde, opdat ik heilig sterf,
gezond en rein in U!
(Hij zijgt als bewusteloos achterover.)

KNAPEN en JONGELINGEN

(van halverwege de koepel)

“Door meelij wetend, de reine dwaas:
wacht hem
die ik heb uitverkoren. “

DE RIDDERS

Zo werd het u voorzegd: wacht dus getroost;
houdt thans de dienst!

TITUREL

Onthul de Graal!

(Amfortas komt langzaam en moeilijk overeind. De knapen nemen het kleed van de schrijn af en halen er een antieke kristallen bokaal uit waarvan ze eveneens een omhulsel afnemen, en plaatsen deze voor Amfortas.)